

Task Force Kwetsbare groepen

Consultatiegroep

Thematiek: Kwetsbare groep

Kwetsbare werknemers die in onveilige omstandigheden tewerkgesteld worden, en in het bijzonder werknemers van buitenlandse origine zonder geldige verblijfsvergunning.

Slachtoffers van economische uitbuiting in diverse economische sectoren, met bijzondere aandacht voor arbeidskrachten die worden tewerkgesteld in risicosectoren.

1. Probleemsituatie

Beschrijf een probleem dat het gevolg is van de COVID-19-crisis of dat verergerd is door de Coronaviruscrisis Covid-19. Gelieve specifiek en bondig te zijn en de causale verbanden uit te leggen (maximum 15 regels).

Tijdens de COVID-19crisis lopen kwetsbare personen een nog groter risico op economische uitbuiting door malafide werkgevers.

In deze coronatijden is de afhankelijkheidspositie van kwetsbare werknemers nog sterk vergroot zodat de kans tot en de graad van uitbuiting hierdoor nog dreigt vergroot te worden. Door de COVID-19 crisis zijn deze kwetsbare werknemers nog meer geïsoleerd dan vroeger: de mogelijkheden om een andere job aan te nemen zijn zeer beperkt geworden en zij hebben nog minder makkelijk toegang tot instanties die hen kunnen helpen. Daardoor zijn ze nog meer afhankelijk geworden van hun werkgever.

De isolering die met COVID-19 gepaard gaat zal de stresserende situatie waarin de werknemers vaak al verkeerden nog versterken. Zij weten dat zij discreet moeten blijven omdat ze geen geldige verblijfsdocumenten hebben en niet aangegeven zijn bij de sociale zekerheid. Zij hebben eigenlijk geen mogelijkheid om hun plaats van tewerkstelling te verlaten.

'Goedkope' arbeidskrachten, onder wie mensen zonder papieren die in clandestiene omstandigheden illegaal tewerkgesteld worden, krijgen niet altijd de mogelijkheid om in een veilige gezondheidssituatie met respect voor social distancing te werken. In risicosectoren voor mensenhandel, zoals carwashes en nagelsalons, maar ook in de bouwsector zal dit probleem zich des te meer stellen en wordt het belang van controles op mensenhandel des te groter.

De gespecialiseerde centra mensenhandel stellen ook momenteel vast dat ze abnormaal weinig meldingen van slachtoffers mensenhandel krijgen en vrezen dat deze in coronatijden dreigen onder de radar te blijven.

Gedurende de lockdown-periode gebeurden, er ondanks het verhoogde risico op economische uitbuiting, weinig controles en bijna steeds op afstand.¹

Daarnaast kan ook de slechte behuizing van deze werknemers (eventuele situatie van huisjesmelkerij) een bijkomende gezondheidsrisico vormen voor de werknemers. In de buurlanden konden meerdere Covid-uitbraken gelinkt worden aan de slechte huisvesting van de buitenlandse

¹ Zie cijfers van het aantal coronacontroles op de werkvloer: plenaire verg. Kamer, 8 mei, p. 33: <https://www.dekamer.be/doc/CCRI/pdf/55/ic173.pdf>

Task Force Kwetsbare groepen

Consultatiegroep

werknemers van slachthuizen, die 'samengehokt' in ongezonde precare omstandigheden gehuisvest werden.

De niet-naleving van de beschermingsregels op de werkvloer en in de behuizing kan als een bijkomende indicator van werkomstandigheden beneden de menselijke waardigheid (mensenhandel-economische uitbuiting) worden beschouwd.

2. Gewenste situatie

Wat zou de gewenste situatie zijn om de hierboven beschreven situatie te voorkomen EN/OF te verhelpen? (Beschrijf het verwachte resultaat en niet de middelen om het te bereiken maximum 5 regels).

- 1) Magistraten, politiediensten en inspectiediensten moeten, ook in Covid-context, een bijzondere aandacht voor situaties van economische uitbuiting hebben.
- 2) De RSZ-inspectiedienst (ECOSOC-teams) en Toezicht Sociale Wetten van de FOD-Tewerkstelling die bevoegd zijn voor mensenhandel, moeten de nodige middelen en ondersteuning krijgen om, ook in de Covid-context, een blijvende aandacht te hebben voor situaties van economische uitbuiting opdat problematische situaties zouden kunnen worden gedetecteerd.
Meerdere inspectiediensten doen nu al controles op de coronamaatregelen en kunnen bij deze controlebezoeken signalen van uitbuiting opmerken (het is te voorzien dat in de loop van de maand juni meerdere inspectiediensten de wettelijke bevoegdheid zullen krijgen om toezicht te houden op de coronamaatregelen).
Tijdens de gewone coronacontroles van ondernemingen moeten de verschillende eerstelijnsdiensten aandacht hebben en gesensibiliseerd worden voor mogelijke indicatoren van mensenhandel. Dit is zeker het geval voor coronacontroles in risicosectoren.
- 3) De terreincontroles in de risicosectoren moeten, ondanks maar ook omwille van de Covid-crisis, verder worden opgedreven.
- 4) Magistraten, politiediensten en inspectiediensten moeten ook een bijzondere aandacht hebben voor de huisvesting van de werknemers. Hierbij is het ook relevant dat de (regionale) inspectiediensten die bevoegd zijn voor controles van huisvesting voldoende gesensibiliseerd en getraind worden voor mogelijke indicatoren van mensenhandel zodat ze de eventuele link kunnen leggen tussen slechte huisvestingsomstandigheden (huisjesmelkerij) en tewerkstelling (uitbuitingssituatie).
- 5) Daarnaast is het belangrijk dat de niet-naleving van de corona-beschermingsregels omwille van de ernstige gezondheidsrisico's als een bijkomende indicator van werkomstandigheden beneden de menselijke waardigheid (mensenhandel-economische uitbuiting) wordt beschouwd.

Task Force Kwetsbare groepen
Consultatiegroep

3. Belangrijkste betrokkenen / verantwoordelijken	
<i>Welke diensten, administraties, verenigingen spelen een rol bij de probleemsituatie?</i>	<i>Welke overheden en/of ministers hebben bevoegdheden in verband met de probleemsituatie?</i>
<p>RSZ-inspectiedienst TSW Arbeidsauditeurs Inspectiediensten huisvesting/toezicht welzijn op het werk (maar zijn niet bevoegd voor MH)</p> <p>FOD WASO RSZ – RVA</p> <p>Lokale en federale politiediensten.</p> <p>Regionale inspectiediensten.</p>	<p>Minister van Justitie Minister van Bestrijding van de sociale fraude Minister van Binnenlandse Zaken Minister van Werk</p> <p>Vlaams Ministers van Wonen Waals Minister van Wonen Brussels staatssecretaris voor huisvesting</p>
4. Voorstel van actie en/of van maatregel	
<i>Beschrijf de acties en de middelen voor de uitvoering ervan om het verwachte resultaat te bereiken.</i>	
<p>1) De RSZ-inspectiedienst en Toezicht Sociale Wetten die bevoegd zijn voor mensenhandel, moeten hiervoor de nodige middelen en ondersteuning krijgen om, ook in de Covid-context, een blijvende aandacht te hebben voor situaties van economische uitbuiting opdat problematische situaties zouden kunnen worden <u>gedetecteerd</u>. Bij detectie, moet <u>contactname</u> met de juiste diensten gebeuren. Na detectie, moet een <u>onderzoek</u> worden opgestart door gespecialiseerde diensten, zoals de ECOSOC-teams van RSZ of de politionele rekerchediensten.</p> <p>2) <u>Engagement</u> vanwege de verantwoordelijken van deze diensten: hun inspecteurs aanmanen 1) alert te zijn en 2) bij het vaststellen van signalen van uitbuiting de juiste instanties te contacteren. Dit engagement zou ook kunnen uitgaan van de SIOD, die alle partners zou kunnen oproepen alert te zijn voor indicatoren van uitbuiting.</p> <p>3) Tijdens de gewone coronacontroles van ondernemingen moeten de verschillende eerstelijnsdiensten aandacht hebben en gesensibiliseerd worden voor mogelijke indicatoren van mensenhandel, en zeker voor coronacontroles in risicosectoren. Een korte <u>basisopleiding</u> voorzien inzake de problematiek van de economische uitbuiting voor een zo groot mogelijk aantal inspecteurs zou detectie faciliteren.</p> <p>4) Maximaal terreincontroles in de risicosectoren organiseren – <u>uitbreiding van de te beperkte personeelsmiddelen</u> (aantal inspecteurs) zou een oplossing zijn, met name van de gespecialiseerde teams. Bij het hervatten van de grondige onderzoeken naar economische uitbuiting (dwz. in samenwerking met politie, met inschakeling van tolken,...), die tijdens de eerste weken van de coronacrisis sterk werden gereduceerd, zouden nog elementen kunnen worden vergaard die wijzen op uitbuiting tijdens de coronaperiode.</p>	

Task Force Kwetsbare groepen

Consultatiegroep

- 5) Bijzondere aandacht bij magistraten, politie en inspectiediensten voor de huisvestingsproblematiek. Wooninspectiediensten moeten ingeschakeld worden wanneer er aanwijzingen zijn. Wooninspectiediensten moeten gesensibiliseerd worden over de economische uitbuiting en het detecteren van slachtoffers mensenhandel.
- 6) Er moet onderzocht worden of de niet-naleving van de beschermingsregels als een bijkomende indicator van werkomstandigheden beneden de menselijke waardigheid (mensenhandel-economische uitbuiting) kan worden beschouwd.